

Svar på skriftligt spörsmål SSS 671/2018 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att förbättra kvaliteten och tillgången på vård i livets slutskede i Finland samt om att åstadkomma lagstiftning om den

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 671/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Arja Juvonen /saf:

Hur ämnar regeringen förbättra kvaliteten och tillgången på vård i livets slutskede i Finland,

hur säkerställs att man i hemlika enheter för intensifierad omsorg och serviceboende kan ge vård av hög kvalitet i livets slutskede och

ämnar regeringen bereda särskild lagstiftning, dvs. en så kallad terminalvårdslag, med vilken man säkerställer varje människas subjektiva rätt till god och rättidig terminalvård av hög kvalitet i Finland?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Under 2000-talet har man i Finland fäst allt större uppmärksamhet vid vården i livets slutskede. År 2003 gav Europarådet ut en rekommendation om anordnande av palliativ vård. Den riksomfattande etiska delegationen inom social- och hälsovården (ETENE) gav samma år ut en rekommendation om vården i livets slutskede. Nyare rekommendationer är bl.a. social- och hälsovårdsministeriets publikation God terminalvård i Finland (2010) och dess rapport Utvecklingen av cancervården åren 2010–2020, där man ställde mål för anordnande av palliativ vård och terminalvård. År 2012 lät ETENE göra en omfattande kartläggning av situationen för vården i livets slutskede. Till stöd för yrkespersoner inom social- och hälsovården erbjuds rekommendationerna God medicinsk praxis, vilka tar upp vården i livets slutskede, bl.a. som följer: Kuolevan potilaan oireiden hoito (2012) om vården av symptomen hos en döende patient, Minnessjukdomar (2017) samt Palliatiivinen hoito ja saattohoito (2018) om palliativ vård och terminalvård.

I december 2017 under statsminister Juha Sipiläs regeringsperiod utgav SHM, genom arbetet vid arbetsgruppen för nationell tillgång till vård och de enhetliga grunderna för vård, expertarbetsgruppens rekommendation om anordnande palliativ vård och terminalvård. Utgående från rekommendationerna kommer man våren 2019 att ge ut vårdgrunderna i publikationerna Elämän loppuvaiheen palliatiivinen hoito ja saattohoito, om den palliativa vården och terminalvården i livets slutskede, samt Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon porrastus, om organiseringen av den palliativa vården och terminalvården, när publikationen De enhetliga grunderna för

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 671/2018 rd

icke-brådskande vård uppdateras. I dessa publikationer beskriver man också förutsättningarna för vården och omsorgen på basnivå samt kompetens- och kvalitetskriterier för olika nivåstrukturer inom vården. Grundprinciperna är att patienten, patientens närstående och deras önskemål ska beaktas i beslut och planer och att patienten i enlighet med patientens och de närståendes behov erbjuds kompetent vård i hemmet eller serviceboendeenheten, eller en plats så nära hemmet som möjligt.

Statsrådets förordning om arbetsfördelning och centralisering av vissa uppgifter inom den specialiserade sjukvården (582/2017) trädde i kraft den 1 januari 2018. Enligt förordningen ska de fem sjukvårdsdistrikt som upprätthåller universitetssjukhus se till uppgifterna inom den avancerade palliativa och terminalvården och för den regionala planeringen och samordningen av palliativ och terminalvård. Dessutom ingår det i de centraliserade uppgifterna vid universitetssjukhusen att utarbeta planer för genomförandet av terminalvård för barn och unga. I fråga om dessa uppgifter ska centraler för palliativ vård grundas vid universitetssjukvårdsdistrikten. Några sådana har redan grundats.

Palliativ vård och terminalvård samt regional likabehandling utvecklas med hjälp av ett anslag på en miljon euro som riksdagen beviljade hösten 2017. Med anslaget ska man förenhetliga praxis, utbilda yrkesfolk inom hälsovården och skapa möjligheter att ta fram regionala, detaljerade verksamhetsinstruktioner för och avtal om genomförande av palliativ vård och terminalvård. Användningen av anslaget styrs av en styrgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet. Sjukvårdsdistrikten och Institutet för hälsa och välfärd har kartlagt nuläget inom den palliativa vården och terminalvården samt berett kvalitetskriterier för social- och hälsovårdens tjänster. Dessa beskrivs i en interim rapport av den 26 februari 2019 på finska, Palliativisen hoidon ja saattohoidon tila Suomessa – Alueellinen kartoitus ja suositusehdotukset laadun ja saatavuuden parantamiseksi om situationen inom den palliativa vård och terminalvården – en regional kartläggning och förslag till rekommendationer om förbättring av kvalitet och tillgång. En närmare kartläggning av nuläget hos enheterna inom socialvården och hos äldre serviceenheter pågår som bäst och är planerad att vara klar på hösten 2019. Styrgruppen rapporterar till expertarbetsgruppen för slutskedet av livet om hur användningen av anslaget används.

I medborgarinitiativet med motion om eutanasi för en god död (MI 2/2017 rd) föreslogs att riksdagen vidtar lagberedelseåtgärder för att stifta en eutanasilag och legalisera eutanasi i Finland. Riksdagen förkastade initiativet i sitt plenum den 4 maj 2018, men godkände social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 4/2018 rd): ”Riksdagen förutsätter att statsrådet tillsätter en brett sammansatt expertgrupp för att utreda behovet av lagstiftning om god vård i livets slutskede, självbestämmanderätten samt vård i livets slutskede och eutanasi och att statsrådet vid behov och utifrån utredningen lämnar förslag till lagstiftningsändringar till riksdagen.” Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte en brett sammansatt expertarbetsgrupp i maj 2018 vars mandatperiod löper ut den 30 juni 2021. Expertarbetsgruppen har bland annat till uppgift att utreda vården i livets slutskede, genomförande av självbestämmanderätten samt nuläget för den palliativa vården, terminalvården och rådande lagstiftning i Finland. Dessutom ska man utreda huruvida det vore nödvändigt att definiera vad som utgör god vård i livets slutskede och terminalvård eller att styra anordnandet av sådan vård genom lagstiftning. Vid behov kan expertgrup-

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 671/2018 rd

pen även lämna förslag till ändringar i lagstiftningen och med stöd av den de omständigheter som ska tas i beaktande.

Helsingfors 15.3.2019

Familje- och omsorgsminister Annika Saarikko